

اشاره:

در قطعنامه شماره ۵۱/۵۸ مورخ ۱۲ دسامبر سال ۱۹۹۶، مجمع عمومی سازمان ملل متحد از دبیرکل درخواست نمود تا با همکاری کمیته ارتقاء و توسعه تعاونیها به میزان علاقمندی و امکانات

مزبور در پنجاه و ششمین نشست خود که در ماه نوامبر ۱۹۹۶ در ژنو برگزار شد، چنین مطرح نمود که این خط مشیها بسیار مطلوب میباشند افزون بر آن، کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار با تصویب توصیه نامه تعاونیها (کشورهای

رو به رشد) شماره

۱۲۷ در ۲۱ ژوئن

۱۹۹۶، راهنمایی

لازم را ارائه کرد.

همچنین نشست

کارشناسی تعاونیها

سرگه از سوی

سازمان بین المللی

کار از ۲۹ مارس تا

۲ آوریل ۱۹۹۳ در

ژنو برگزار شد بر

نکات ذیل تأکید

کرد:

* دولتها،

نهضت تعاون را به

عنوان یک حرکت

کاملاً مردمی،

مستقل از نظر

جامعه محلی و در

عین حال یکبارچه

از نظر بین المللی، و

دازای بساختار

شرکت و مؤسسه

اقتصادی می دانند

کسه شهروندان

براساس خودیاری

و مسئولیت پذیری،

تنه تنها اهداف

اقتصادی بلکه اهداف اجتماعی و زیست

محیطی خود را از جمله غلبه بر فقر،

امنیت، اشتغال مولد و تقویت انسجام

اجتماعی تأمین میکنند.

* در نتیجه، دولتها در پی حمایت از

نهضت تعاون و همکاری نزدیک با این

نهضت هستند تا مشارکت مؤثر برای

تحقق اهداف مورد نظر ایجاد شود سیاستهایی که اهداف و اهرمهای حمایتی و همکاری را مشخص می کند از جمله ابزارهای ارزشمندی هستند که بر استعداد بالقوه تعاونیها برای تأمین اهداف فردی اعضا، و از این طریق، خواست

نوده های بزرگتر مردم صحنه می گذارند

* این سیاستها تنها زمانی مؤثر

خواهند بود که ویژگی خاص تعاونیها و

نهضت تعاون که آشکارا با مشخصات

شرکتها و مؤسسات اقتصادی تلفیق شده با

اوزشها و اصولهای متفاوت با تعاون

مدنظر قرار گیرد.

* هدف خط مشیهای کنونی سازمان

ملل، ارائه راهکار مناسب و هماهنگ با

شرایط کنونی و پیش بینی شده در آینده به

دولتهاست. به دلیل انتظارات دولتها در

سالهای اخیر در خصوص نهضت تعاون و

تغییر سریع شرایط جهانی و تحولات

درون نهضت تعاون، بسیاری از سیاستها در

اکثر کشورهای عضو سازمان ملل به

بررسی و در برخی موارد به بازمینی اساسی

نیاز دارد. با در نظر گرفتن ارتباط تعاونیها

با بسیاری از جنبه های حیات ملی و

همچنین ماهیت خاص شکل تعاونی،

سیاست مربوط به تعاونیها می تواند

پنجینده و بسیار حساس باشد. هدف این

خط مشیها، ارائه تصویری موخر از

اصولی است که سیاست ملی به آن وابسته

است و نشان دادن حوزه و محتوای است

که احتمالاً می تواند به عنوان چارچوبی

برای ابعاد و زوایای مختلف سیاستهای

ملی راهگشا باشد و مسئولیت آن بر دوش

تمامی دولتها احساس می شود. بر این

اساس و روز بین المللی تعاون که از سوی

اتحادیه بین المللی تعاون سازماندهی و به

دنیسال قطعنامه های شماره ۴۷/۹۰،

۴۹/۱۵۵ و ۵۱/۵۸ مجمع عمومی ارائه

شده است و همچنین مشارکت مناسب در

سایر آیین نامه های بزرگداشت نهضت

تعاون از جمله این اقدامات است.

خط مشی های سازمان ملل با

هدف ایجاد فضای حمایتی

برای توسعه تعاونیها

ترجمه: مرجانه سلطانی

برای بسط خط مشی های سازمان ملل با هدف ایجاد فضای حمایتی برای توسعه تعاونیها اقدام نسمايد تا بسافته ها و توصیه های خود را در قالب گزارشی در پنجاه و چهارمین نشست خود به دبیرکل تسلیم کند.

در پاسخ به این درخواست، کمیته

سیاست مربوط به تعاونها و نهضت تعاون

هدف از این سیاستگذاری آن است که تعاونها به عنوان مراکز قانونی، با سایر مؤسسات اقتصادی و شرکتهای از تساوی حقوق واقعی برخوردار باشند و این تساوی به تمامی تشکلهای و مؤسسات ایجاد شده از سوی نهضت تعاون نیز قابل تسری باشد. بهره‌مندی از چنین حقوقی مستلزم آن است که ارزشها و اصول خاص تعاون که به صورت خاص در اینگونه تشکلهای به منصفه ظهور می‌رسد، به عنوان اصول و ارزشهایی مطلوب و مفید برای جامعه به رسمیت کامل شناخته شوند و همچنین اقدامات شایسته‌ای انجام شود تا تضمینی باشد بر آنکه ویژگیهای خاص و عملکرد تعاونها عامل تبعیض و محرومیت از هیچ نوع نباشد.

برای تحقق این هدف، دولتها می‌بایست یک فضای حمایتی و مناسب را برای توسعه تعاونها ایجاد و حفظ نمایند. به عنوان بخشی از کار نیز باید تلاش نمود تا مشارکتی مؤثر بین دولتها و نهضت تعاون ایجاد گردیده و در حفظ آن کوشش لازم به عمل آید.

الف - به رسمیت شناختن تعاونها از سوی دولت

آنچه برای تعاونها شایسته و کارآمد است، شناخت نقش و مشارکت نهضت تعاون از نظر کمی و کیفی در اقتصاد ملی و جامعه از سوی دولت می‌باشد. همچنین به نفع دولتها است اگر اهداف مشارکت و همکاری بین خود و نهضت تعاون را در هر شکل آن به رسمیت شناخته و تبلیغ نمایند. در این خصوص فعالیتهای مفید دیگری نیز وجود دارد که یکی از آنها مشارکت کامل در مراسم مشترک سالانه "روز بین‌المللی سازمان ملل برای تعاونها" و "روز بین‌المللی تعاون" است که از سوی اتحادیه بین‌المللی تعاون به دنبال صدور

قطعه‌نامه‌های شماره ۴۷/۹۰، ۴۹/۱۵۵ و ۵۱/۵۸ مجمع عمومی برگزار می‌شود، و همچنین مشارکت مؤثر در سایر مراسم و بزرگداشت‌های نهضت تعاون است.

ب - مقررات قانونی، حقوقی و اجرایی

تدوین و اجرای مقررات درخور و متناسب در امور حقوقی، قانونی و اجرایی تعاونها یک ضرورت به شمار می‌رود. اگر قرار است این زمینه‌ها که تعاونها در بطن آن فعالیت می‌کنند، به طور مثبت در ایجاد یک محیط حمایتی و کارآمد برای تعاونها به کمک گرفته شوند، مقررات قانونی متناسب با سیستمهای فردی، ملی و قانونی محل خود به صورت گوناگون ارائه می‌شود. در این مقررات، جانگاہ، حقوق و مسئولیتهای تعاونها و نهضت تعاون به صورت عام

و همچنین مقوله‌های خاص تعاونها با جنبه‌های متمایزکننده تعاون باید لحاظ شود.

اساسنامه‌های ملی: این ابزارها در صورت مناسب بودن می‌توانند مشروعیت تعاونها و نهضت تعاون و کارایی مشارکت تعاونها در حیات ملی هر کشور

را نشان دهند.

- قانون عمومی تعاونها یا فصل عمومی قانون خاص تعاونها: یک قانون عمومی برای تعاونها می‌تواند عنصر اولیه مقررات قانونی و نکته اساسی راهنمایی امور حقوقی و اجرایی تعاونها را تشکیل

آنچه برای تعاونها شایسته و کارآمد است، شناخت نقش و مشارکت نهضت تعاون از نظر کمی و کیفی در اقتصاد ملی و جامعه از سوی دولت می‌باشد. همچنین به نفع دولتها است اگر اهداف مشارکت و همکاری بین خود و نهضت تعاون را در هر شکل آن به رسمیت شناخته و تبلیغ نمایند.

دهد. مشارکت نمایندگان نهضت تعاون در تدوین این قانون می‌تواند به عنوان یکی از ابزارهای ارزشمند تضمین کارایی و ارتباط مفید آن با کار تعاونها مؤثر واقع شود. در این قانون باید ماهیت تعاون و استفاده از معیار برخوردار با تعاونها در چارچوب قانون و ماهیت مسئولیتهای

دولتی و حقوقی و مسئولیتهای نهضت تعاون مورد توجه قرار گیرند. در این قانون باید به نکات، تعاریف و پیشبینی‌ها که برخی از آنها در مقدمه آمده است توجه شود؛ به رسمیت شناختن این نکته که تشکیل شرکتها و مؤسسات اقتصادی که براساس ارزشها و اصول تعاون ایجاد می‌شوند دارای مشروعیت می‌باشد، به رسمیت شناختن کارایی رویکرد تعاون در فعالیت شرکتها و مؤسسات اقتصادی، مشارکت آن در حیات ملی و جایگاه و شأن نهضت تعاون به عنوان سهامدار برجسته در اداره هر کشور، تبیین تعاونها با استفاده از «بیانیه هويت تعاون» که در سال ۱۹۹۵ از سوی اتحادیه بین‌المللی تعاون به تصویب رسید، به رسمیت شناختن ماهیت منحصر به فرد ارزشها و اصول تعاون و در نتیجه نیاز به برخوردی جداگانه و خاص با آنها در قانون و عمل، تعهد به اینکه ماهیت منحصر به فرد تعاونها و برخورد خاص و ویژه با آنها در قانون و عمل نباید عامل تبعیض از روی سهو یا عمد باشد، به رسمیت شناختن اینکه تحت هیچ قانون یا عملی نمی‌توان حقوق شهروندان را برای مشارکت کامل در نهضت تعاون مطابق با ارزشها و اصول آن محدود نمود و همچنین نمی‌توان حوزه فعالیت نهضت را نیز محدود کرد، پیشبینی اینکه یک قانون عمومی قابل استناد به هر مقوله تعاونی می‌باشد اما به منظور پاسخگویی به موقعیتی که به مقوله‌های خاص تعاونی مربوط می‌شود باید قوانین ویژه‌ای به مورد اجرا گذارد که با قانون عمومی هماهنگ باشد، تصریح اینکه کلیه مقررات و عملکردهای حقوقی و اجرایی باید تنها براساس قوانین عمومی یا ویژه تعاونها مبتنی باشند، اینکه کلیه مقررات به وضوح تدوین قانونی را نشان می‌دهد که بر آن اساس تهیه شده‌اند و برای آن هدف به وجود آمده‌اند، به رسمیت شناختن استقلال کامل و ظرفیت

نهضت تعاون برای خودگردانی، به رسمیت شناختن اینکه دخالت دولتها در امور داخلی نهضت تعاون می‌بایست به اقداماتی محدود شود که عموماً و به طور مساوی در مورد تمامی شرکتها و مؤسسات اقتصادی دیگر اعمال می‌شود تا به این شکل انطباق آنها با قانون تضمین شود. هدف از تعدیل و اصلاح تنها برای تضمین موارد زیر می‌باشد:

تساوی واقعی در نوع برخورد، تعریف مسئولیتهای نهضت تعاون برای خودگردانی در تمامی امور مربوطه، پیشبینی تأمین متون قانون و مقررات برای تمامی اعضاء و کارکنان تعاونها، پیشبینی مشارکت کامل نمایندگان نهضت تعاون در تدوین و نگارش قوانین ویژه و یا مقررات حقوقی و اجرایی و راهبردهای عملی؛ پیشبینی محارج نسبت دولتی تعاونها به عنوان بخشی از امور نسبت شرکتها و مؤسسات اقتصادی، پیشبینی روشهای کنترل مستمر و بررسی منظم قانون و عملکرد تعاونها که مشارکت کامل و مساوی نمایندگان نهضت تعاون را نیز شامل می‌شود و همچنین پیشبینی روشهای تشویق برای امر تحقیقات در مورد تأثیر قانون و عمل در محیط تعاونها، تعیین مسئولیت دولتها برای تدوین و اجرای سبستی مربوط به تعاونها که در بی ایجاد تک محیط حمایتی و سازنده برای تعاونها باشد

در عین حال از هرگونه دست‌اندازی به استقلال نهضت و کاهش ظرفیت آن برای خودگردانی ممانعت به عمل آورد و همچنین درصدد همکاری به شکلی مؤثر و مشارکتی مساوی با نهضت در کلیه مواردی باشد که قادر است به صورت چشمگیر در تدوین و اجرای سیاست دولتی مشارکت نماید.

به رسمیت شناختن ارزش حمایت دولت از نهضت بین‌المللی تعاون از جمله از طریق فعالیتهای بین دولتها، بیان

مسئولیتهای نهضت تعاون به عنوان مولی اصلی در جامعه، تا جایی که این مسئولیتها با استقلال کامل تعاونها هماهنگ و منطبق باشد.

- قوانین ویژه مربوطه به مقوله‌های خاص تعاونی؛ این قوانین باید با مقررات اولیه تصریح شده در قانون عمومی با بخشهای مقدمه و اولیه یک قانون جداگانه مطابقت داشته باشد. در هر قانون ویژه‌ای باید همان دسته مقررات اولیه لحاظ شده باشد. لزوم این مقررات زمانی مشخص می‌شود که برای حفظ استقلال، ماهیت متمایز تعاونها، مقررات خاصی ایجاد می‌کند و اینکه تعاونها را به صورت برابر و در عین حال متمایز با سایر مؤسسات در مقررات عمومی کاربردی لحاظ می‌کند. این مورد اغلب در خصوص تعاونهای اعتبار صادق است.

- عملکرد حقوقی و اجرایی که به طور مشخص به تعاونها مربوط می‌شوند؛ این موارد باید با قانون عمومی تعاونها و به طور خاص با مقررات فعالیتهای تعاونی مطابقت داشته باشد.

- سایر قوانین و عملکردهایی که بر تعاونها مؤثر هستند؛

بسیاری از قوانین و روشهای حقوقی و اجرایی بر فضایی که تعاونها در آن عمل می‌کنند، خواه به عمد یا ناخواسته، تأثیر می‌گذارند. از اینرو مراکز دولتی مربوطه باید هرگونه تلاشی را برای خنثی نمودن اثرات تبعیض‌آمیز مقررات به کار بندند مسئولیت شناسایی مواردی که به بازبینی نیاز دارد برعهده نهضت تعاون است. مراکز دولتی باید در تهیه متون پیش‌نویس قوانین یا مقررات پیشنهادی و همچنین ارزیابی و بررسی اثر این قوانین همکاری نمایند.

- نظارت، بررسی و بازبینی قوانین و عملکردهای حقوقی و اجرایی؛ از جمله موارد ضروری، بررسی مثبت

دولتها، نهضت تعاون را به عنوان یک حرکت کاملاً مردمی مستقل از نظر جامعه محلی و در عین حال یکپارچه از نظر بین‌المللی، و دارای ساختار شرکت و مؤسسه اقتصادی می‌دانند که شهروندان از طریق آن و براساس خودیاری و مسئولیت‌پذیری، نه تنها اهداف اقتصادی بلکه اهداف اجتماعی و زیست محیطی خود را از جمله غلبه بر فقر، امنیت، اشتغال مولد و تقویت انسجام اجتماعی تأمین می‌کنند.

مربوطه به سیاست عمومی، نشر و توزیع گسترده نتایج پژوهشها از جمله نتایج به دست آمده از سوی نهضت بین‌المللی تعاون، سازمانهای بین دولتها و سازمان ملل متحد، تأکید باید بر تحقیقات کاربردی و مواردی باشد که بهره‌برداری سریع برای بهبود کارایی تعاونها، افزایش منافع جامعه و بهبود مشارکت بین نهضت تعاون و دولتها را به دنبال داشته باشد.

- آمار: برای بهبود آمار مربوط به تعاونها اقدامات بسیاری می‌توان انجام داد. از جمله گسترش حمایتهای فنی خدمات ملی آمار به نهضت تعاون در حدی برابر با خدماتی که با سایر شرکتهای و مؤسسات اصلی ارابه می‌شود، کمک به تهیه گزارش سالانه ثبت تعاونها، انجام مطالعات اولیه که بتوان برآن اساس

تشکلهای بین‌المللی تخصصی تعاون و تشکلهای بین دولتها بهره‌مند شد.

ج - پژوهش، آمار و اطلاعات

- پژوهش: با در نظر گرفتن اهمیت نهضت تعاون، برنامه‌های تحقیقاتی و توسعه‌ای تعاون و نقش فعال دولتها در حمایت از امر تحقیقات بطور عام، شایسته است اقدامات زیر انجام پذیرد:
شناخت مشارکت نهضت تعاون، و در نتیجه حذف هرگونه دخالت مستقیم به جز مواردی که به وجه عمومی، مربوطه می‌شود. پیش‌بینی مواردی که دسترسی مساوی را همچون سایر انواع شرکتهای مؤسسات اقتصادی یا نهضتها به وجه عمومی میسر می‌سازد، هماهنگی بین تحقیقات دولتی و تعاونی در موارد

بودن تأثیر قوانین و عملکردهای حقوقی و اجرایی بر نهضت تعاون است. چنانچه تبعیض‌آمیز بودن مقررات اثبات شود، موارد بی‌اعتبار اعلام شده با تصویب قوانین اصلاحی یا صدور مقررات و دستورالعملهای اصلاحی معلق خواهد شد. هدف این روند حقوقی، قطع سریع و کامل دخالت دولتها از امور داخلی تعاونها و نهضت تعاون و تحقق کامل اصولی است که تعاونها هرچند متفاوت، اما با سایر مؤسسات اقتصادی و شرکتهای از این نظر برابرند.

- برای عملی ساختن این هدفها، باید روشهای رسمی مشاهده و همکاری تدوین و مشارکت منظم و کامل نهضت تعاون نیز لحاظ شود. همچنین می‌توان از برنامه و خط مشی‌های ویژه ارابه شده از سوی

و- ترتیبات نهادی برای همکاری و مشارکت

- بسیاری از ادارات و مراکز دولتی با نهضت تعاون در تماس هستند، در حالیکه سیاست حمایتی از تعاونیها و ارایه مشارکت مؤثر با نهضت مستلزم همکاری طیف گسترده‌ای از مؤسسات دولتی است. به منظور انسجام با سیاستهای عمومی، انجام اقدامات هماهنگ‌کننده خاص در دولت و همچنین در ارتباط با نهضت تعاون مفید و مؤثر می‌باشد.

- توصیه می‌شود یک سازمان یا دفتر و مجرا، به منظور امور هماهنگی مرکزی و وظایف مهم و ارتباطی را عهده‌دار شود که از این میان موارد زیر حائز اهمیت می‌باشند:

بسط یک سیاست جامع ملی در ارتباط با تعاونیها، تدوین خط مشی‌هایی برای اجرای آن از طریق دولت، از جمله نظارت و بررسی عملکردها، همکاری با دفاتر قانونی برای تهیه متون قوانین عمومی یا خاص، و ارتباط، مشاوره و همکاری با نهضت تعاون.

- مؤثرترین مکان سازمانی برای مرکز مسئول در همان سازمانی است که قبلاً را عهده‌دار بوده است. از جمله دفتر نخست‌وزیر یا رئیس‌جمهور یا دفتر فرد مسئول مدیریت امور اقتصادی و برنامه‌ریزی برای توسعه.

- ترتیبات نهادی متناسب با شرایط خاص ملی که امکان همکاری مؤثر بین دولتها و نهضت تعاون را فراهم آورد، ارزشمند خواهد بود.

- باید از ارتباط بین برنامه‌های بین دولتی و نهضت بین‌المللی تعاون حمایت به عمل آید، از جمله ارتباطهایی که از طریق کمیته ارتقاء و توسعه تعاونیها محقق می‌شود.

مدرک، حمایت از هرگونه همکاری و مشارکت بین نظامهای تعاونی و دولتی و تضمین برابری با دیگر آموزشهای خصوصی از نظر مجاز بودن به استفاده از وجوه دولتی، ملاحظه انتخابی که تشکیل تعاونی در برنامه‌های خصوصی‌سازی می‌کند، تشویق به خوداتکایی در بین دانشجویان از طریق تسهیل ایجاد تعاونیهای تأمین نیاز کالایی و خدمات آنان از جمله تأمین مسکن، تشویق ایجاد تعاونیهای مصرف، تولید و خدمات مشترک از طریق مؤسسات آموزش همگانی، تضمین برابری تعاونیها با سایر تولیدکنندگان از نظر لحاظ شدن در برنامه‌های ملی در کلیه سطوح و اصول ارزشی، تاریخ، مشارکت جاری و بالقوه نهضت تعاون در حیات جامعه ملی، و تشویق و حمایت از مطالعات تخصصی در تعاونیها در سطح تحصیلات عالی.

تأمین وجود عمومی

- خوداتکایی مالی، مسئولیت‌پذیری کامل و عدم وابستگی از جمله موارد حیاتی برای یک شرکت کارآمد تعاونی هستند. بهترین رویکرد آن است که با تعاونیها نیز همچون هر مؤسسه اقتصادی برخورد شود. در این میان اقدامات دیگری نیز ارزشمند هستند: قدردانی و حمایت از ویژگی خاص تعاونیها و ممانعت از قانون یا اعمال هرگونه تبعیض ناشی از ساختار ویژه مالی و مدیریت تعاونیها، جلوگیری از هر نوع دخالت مستقیم یا غیرمستقیم در امور مالی داخلی تعاونیها یا نهضت تعاون و به رسمیت شناختن مسئولیت کامل این نهضت در قبال امور مالی خود و توسعه مشارکتها با مؤسسات مالی تعاونی در مواردی چون توسعه محلی و منطقه‌ای، تجربه اندوزی در زمینه بسیج و مدیریت سرمایه با هدف تأمین منافع عمومی.

انسجام آمار تعاونیها در برنامه‌ای دائمی خدمات ملی آمار را استوار کرد و مشارکت در تلاشهای بین‌المللی برای بهبود آمار تعاون از جمله تهیه مجموعه واحدی از تعاریف مورد استفاده از سوی خدمات ملی آمار.

- اطلاعات: از آنجا که دولتها بر توزیع اطلاعات نظارت و تا حد زیادی نفوذ دارند، می‌توان اقدامات مفید و گسترده‌ای در زمینه بالا بردن میزان دانش نهضت تعاون و غلبه بر تبعیضها و سوءبرداشتها اتخاذ نمود: ارایه کمکهای فنی و مالی به میزانی که به سایر شرکتهای و مؤسسات نیز ارایه می‌شود، تضمین اینکه هیچگونه تبعیضی به دلیل ماهیت متمایز تعاونیها در کار نیست، نهضت تعاون به کلیه رسانه‌های همگانی متناسب با میزان مشارکت خود در اقتصاد ملی کشور دسترسی غیر تبعیض‌آمیز داشته باشد، استفاده از اقدامی مثبت برای غلبه بر تبعیض و اطلاع‌رسانی غلط در مواردی که اصطلاح تعاون در جایی نادرست مورد استفاده قرار می‌گیرد، انتشار مطالبی در مورد فعالیتهای بین دولتها از طریق رسانه‌های همگانی که برای مشارکت و با حمایت از تعاونیها انجام شده است؛ نشر اطلاعات مکتوب و کامپیوتری که مراکز دولتی و بین‌دولتی با همان اولویت و منابع مورد استفاده سایر مؤسسات اقتصادی تهیه می‌نمایند.

د- آموزش

با در نظر گرفتن سهم عمده نهضت تعاون در امر آموزش، اقدامات حمایتی مفید بسیاری می‌توان انجام داد: قدردانی از کمکهای انجام شده، تعهد به عدم دخالت در برنامه‌های خاص نهضت تعاون مگر در مواردی که عمده‌ای برای حفظ اسناداردهای کلی مؤسسات آموزشی به کار می‌رود، جلوگیری از تبعیض در تأیید و گواهی اعتبار دوره یا